

**Uchwała Rady Naczelnej ZHP nr 51/XLII z dnia 15 marca 2025 r.
w sprawie przyjęcia dokumentu
„System stopni instruktorskich”**

1. Działając na podstawie § 67 ust. 4 pkt 4 Statutu ZHP, Rada Naczelna ZHP przyjmuje dokument „System stopni instruktorskich”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
2. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 września 2025 r. i z tym dniem traci moc uchwała nr 43/XXXVIII Rady Naczelnej ZHP z dnia 2 października 2016 r. w sprawie systemu stopni instruktorskich.
3. Próby na stopnie instruktorskie otwarte przed 1 września 2025 r. prowadzone są według dotychczasowych zasad.
4. W przypadku osób, które zdobyły stopień przewodniczki/przewodnika przed 1 września 2025 r., warunek otwarcia próby na stopień podharcmistrzyni/ podharcmistrza nr 6 przyjmuje brzmienie: „Posiadanie doświadczenia na funkcji drużynowego lub przybocznego”.
5. Komisje stopni instruktorskich dostosują swoje regulaminy do nowego systemu stopni instruktorskich do 31 grudnia 2025 r.

Przewodniczący
Związku Harcerstwa Polskiego
hm. Krzysztof Pater

Uzasadnienie

Niniejsza nowelizacja Systemu Stopni Instruktorskich ZHP jest wynikiem półtorarocznych prac, rozpoczętych z inicjatywy KSI przy Głównej Kwaterze ZHP jesienią 2023 r. i kontynuowanych przez Radę Naczelną ZHP. W toku prac odbyły się kolejno: seminarium na żywo dla członków ChKSI i KSI przy GK, 5 seminariów online dla członków ChKSI, zaś następnie po przejściu prac przez RN ZHP tura otwartych konsultacji koncepcyjnych online, 2 otwarte seminaria dla kadry ZHP na żywo, 4 otwarte seminaria online poświęcone poszczególnym stopniom oraz całościowemu kształtowi systemu oraz kolejna tura konsultacji online, poświęconych już całościowemu projektowi.

Jeden z głównych wniosków Pogłębionej Ewaluacji Systemu Pracy z Kadrami w ZHP dotyczącej 2022 r. brzmiał: „System Stopni Instruktorskich nie wymaga fundamentalnych zmian, a jedynie udoskonalień, modyfikacji, które usprawnią codzienną z nim pracę”.

Początkowe dyskusje w gronie KSI różnych szczebli doprowadziły do sformułowania następujących założeń nowelizacji:

- stopnie instruktorskie pozostają narzędziem przeznaczonym dla instruktorów, wspierającym rozwój na ścieżce harcerskiego wychowawcy (jest to uwarunkowanie zewnętrzne, wynikające ze Statutu ZHP oraz z „Systemu Pracy z Kadrami w ZHP”);
- rozwój ścieżką stopni instruktorskich powinien skłaniać instruktorów do długotrwałego pełnienia funkcji bezpośrednio wychowawczych; należy przeciwdziałać oczekiwaniu, by zdobywanie kolejnych stopni powiązane było z przesuwaniem pola swego działania na coraz wyższe szczeble struktury Związku;
- brak mocnych argumentów za zwiększeniem liczby stopni instruktorskich;
- wymogi kadrowe wobec KSI są dziś dużym problemem w części hufców – należy umożliwić pracę ze stopniami instruktorskimi w hufcach słabszych kadrowo, przy czym nie może się to odbyć kosztem jakości tej pracy;
- warto uporządkować przypisanie poszczególnych oczekiwań do wymagań lub warunków zamknięcia próby.

W konsekwencji powyższych założeń w części dotyczącej stopni nie wprowadza się fundamentalnych zmian, większość propozycji jest uściśleniem wcześniejszych zapisów. Do wartych uwagi należą:

- jednoznaczne doprecyzowanie, że próby należy układać pod kątem nie tylko zrealizowania wszystkich wymagań, ale też osiągnięcia poziomu opisanego ideą danego stopnia;
- ujednoznacznienie terminologii w zakresie służby – obecnie w dokumencie używamy tego terminu jedynie do określenia narzędzia oddziaływania wychowawczego (działań zuchów i harcerzy skierowanych na zewnątrz ZHP), natomiast instruktorskie zaangażowanie poprzez pełnienie różnych funkcji określane jest terminem pracy instruktorskiej lub pracy wychowawczej (wyjątkiem jest statutowa instytucja zaliczania służby instruktorskiej);
- dodanie w idei każdego ze stopni oczekiwania prowadzenia zdrowego trybu życia (szeroko rozumianego), jako odpowiedzi na obserwowaną palącą potrzebę społeczną;
- jasny wymóg zdobycia stopnia HO przez kandydatów w wieku wędrowniczym, zaś zdobycia wiedzy i umiejętności na poziomie samarytanki/ćwika przez pozostałych (próba HO nie rozwija już wprost wiedzy i umiejętności harcerskich);
- określenie minimalnego wymiaru doświadczenia na funkcji drużynowego lub przybocznego wymaganego do otwarcia próby phm.;

- podkreślenie, że w próbie phm. nie wymagamy długofalowego kierowania zespołem instruktorskim;
- odejście w wymaganiach próby phm. od zapisu o stosowaniu metody harcerskiej w pracy z instruktorami i skupienie się na stosowaniu „Systemu Pracy z Kadrami w ZHP”;
- odejście od wymagania pełnienia funkcji instruktorskiej w trakcie próby phm. na rzecz stałej funkcji – funkcja przyboczny czy członek komendy szczepla są z punktu widzenia próby cenniejsze niż wiele funkcji instruktorskich w rozumieniu Statutu ZHP;
- zmiana wymagania pozyskania środków w próbie phm. na rzecz działania związanego z zarządzaniem budżetem i pracą z majątkiem;
- wydłużenie standardowego wymiaru stażu w stopniu phm. wymaganego do otwarcia próby hm. do 24 miesięcy (z pozostawieniem KSI możliwości skrócenia go w uzasadnionych przypadkach);
- określenie minimalnego wymiaru kierowania zespołem instruktorskim w ramach próby hm.;
- rozszerzenie możliwej tematyki materiałów wnoszonych do dorobku Związku w ramach próby hm.;
- zwiększenie wymiaru form wymiany doświadczeń poziomu hm. dopuszczalnych jako alternatywa dla kursu hm.;
- zmiana środka ciężkości warunku zamknięcia próby hm. dotyczącego prowadzenia HALiZ – z obowiązków kierownika wypoczynku na rolę komendanta formy samodzielnej programowo.

Ponadto niektóre oczekiwania zostały przesunięte między wymaganiami i warunkami zamknięcia prób. Wynika to z przemyśleń, jakie oczekiwania mogą być potencjalnie osiągnięte w alternatywne sposoby, a jakich działań Związek zamierza sztywno wymagać od każdego instruktora w danym stopniu.

W części organizacyjno-proceduralnej większość proponowanych zmian ma charakter uzupełniania luk w postanowieniach i doprecyzowywania zbyt ogólnych zapisów. Do zmian merytorycznych należą:

- zmiana schematu odwołania od decyzji KSI;
- określenie postępowania w przypadku utraty opiekuna próby;
- sformułowanie wprost wymogu, by podharcistrz z otwartą próbą hm. opiekujący się próbą phm. był przygotowany do tej roli;
- obniżenie wymogów dot. stopni członków HKSI nieposiadających uprawnień do prowadzenia prób phm.;
- dopuszczenie długofalowego prowadzenia także prób pwd. dla słabszych kadrowo hufców przez MKSI – jako rozwiązanie pozwalające prowadzić próby na wyższym poziomie;
- możliwość wnioskowania w szczególnych sytuacjach o przejście próby z HKSI lub MKSI przez ChKSI oraz z ChKSI do CKSI;
- jasne opisanie, że potwierdzenie stopnia powracającemu instruktorowi jest decyzją KSI, a nie automatyczną procedurą, i KSI może odmówić w przypadku niezrealizowania ustaleń przez kandydata.

Termin wejścia nowelizacji w życie pozwoli kadrze ZHP zapoznać się ze zmianami w SSI, natomiast komisjom stopni także na opracowanie poradnictwa. Daje on także kandydatom, którzy zaplanowali już zdobywanie kolejnego stopnia instruktorskiego i przygotowują się do otwarcia próby, możliwość realizacji tych planów na zasadach obowiązujących w czasie, gdy były one układane.